

از یاران نزدیک امام^(ع) و رهبر معظم انقلاب

دکتر حداد عادل

رئیس فرهنگستان زبان و ادب فارسی

مرحوم آیت‌الله محمد واعظ‌زاده خراسانی از علمای اعلم بود که عمر خویش را در مسیر خدمت به انقلاب و اسلام صرف کرد و از یاران نزدیک امام راحل (ع) و رهبر معظم انقلاب بود.

این شخصیت با تقوی تلاش و افری در تحکیم وحدت بین مذاهب مختلف اسلامی داشت بطوری که به عنوان اولین دبیر مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی انتخاب شد. آثار حوزوی ایشان جزو مفاخر مکتب شیعه است که در حال حاضر در حوزه‌های علمیه برای تدریس استفاده می‌شود.

کنگره شیخ طوسی که آیت‌الله واعظ‌زاده برگزار کرد

بهترین همایش بود که در عمرم دیدم

دکتر مهدی محقق

استاد پیشکسوت دانشگاه تهران

من در یکی از سفرهای مکه به خدمت آیت‌الله واعظ‌زاده رسیدم در آن زمان سخنرانی در مسأله تقریب در آنجا برگزار شد. در این زمینه به خدمت آیت‌الله واعظ‌زاده عرض کردم که در خراسان غیر از مذهب اشعری مذهب مائزیدی هم بوده که آنها تابع ابو منصور مائزیدی بوده‌اند. سبکی، صاحب کتاب طبقات شافعیه قصیده‌ای در خصوص اختلافات مذهب اشعری و مائزیدی دارد. او در انتهای این قصیده بیتی سروده به این معنا که اختلاف بین اشعری و مائزیدی بسیار کم است و جای این نیست که یکی از این فرقه‌ها، فرقه دیگر را اهل بدعت یا کافر بدانند.

ابولعلای معری شاعر نابینای عرب هم قصیده‌ای در مرثیه یک فقیه حنفی دارد. در آخرهای این قصیده اختصاصات فقیه حنفی را ذکر می‌کند. یکی از مختصات او این است که بعد از این فقیه اختلاف بین عراقی که مذهب حنفی باشد و حجازی که مذهب شافعی باشد کم می‌شود. مجموعاً این مسأله مهم بوده، تا آنجا که می‌شود به مشترکات بپردازیم و موارد اختلاف را رها کنیم.

شیخ طوسی کتاب الخلاف را نوشته تا نشان دهد این اختلافات کم است. وهبه زحیلی یکی از دوستانم و استاد کرسی فقه در دمشق پس از خواندن این کتاب عنوان کرد که نظریه‌اش در بسیاری مسائل فقهی عوض شده است. از جمله به این نتیجه رسیده که اختلاف بین شیعه و سنی آنقدر نیست و اختلاف بین مذاهب اربعه بیشتر از اختلاف بین شیعه و سنی است.

از اینجا متوجه می‌شویم که چقدر مرحوم آیت‌الله واعظ‌زاده ژرف بین بودند که تکیه را بر مسأله تقریب گذاشتند و دنباله‌گیری کردند گام‌هایی را که قبلاً شیخ طوسی انجام داده بود.

مرحوم واعظ‌زاده از شاگردان مبرز آیت‌الله بروجردی بودند ایشان برخلاف سایر آخوندها تکلیف کتبی از شاگردان می‌خواستند. یک‌بار در یک کلاسی که ایشان تکلیفی را از ما خواسته بودند فقط دو نفر یعنی مرحوم واعظ‌زاده خراسانی و شیخ لطف‌الله صافی گلپایگانی تکلیف را انجام دادند. از امتیازات مرحوم آیت‌الله واعظ‌زاده این بود که از بهترین

شاگردان آیت‌الله بروجردی بودند و دیگر اینکه مرد زمان بود. متوجه بود برای چه جامعه‌ای خود را آماده می‌کند. از کسانی که با این کیفیت دیده‌ام یکی مرحوم آقا موسی صدر و مرحوم بهشتی بودند که قانع نبودند فقط درس بخوانند و در محله خود آخوند شوند. بلکه خود را برای فضای دیگری آماده می‌کردند. من متجاوز از ۹۰ کنگره بین‌المللی در ۲۰ کشور مختلف شرکت کردم، اما «کنگره شیخ طوسی» از بهترین کنگره‌هایی بود که در عمرم دیدم. این همایشی که مرحوم واعظ‌زاده خراسانی ترتیب داده بود، بهترین همایش بود از جهت افراد نخبه‌ای که انتخاب کرده بودند. از ایران شهید مطهری، مرحوم جعفری تبریزی و... از خارج هم افراد درجه یکی آمده بودند. خدمات بزرگ ایشان بود که توانست دانشمندان را از شرق و غرب عالم دعوت کند.

واعظ‌زاده متواضع بود و هیچ ادعایی نداشت همان سیره شیخ طوسی، سید رضی و... را داشت. مسأله تقریب را هم وظیفه شرعی بود که قبول کرد و گرنه کسی نمی‌توانست با این کیفیت این وظیفه را عهده دار شود؛ جاه طلب نبود. التقرب بین المذاهب الاسلامیه واقعاً لازم بود. زمینه آن فراهم است؛ اگر مستکبرین جهان بگذارند زیرا مستکبرین می‌خواهند همیشه بین شیعه و سنی اختلاف باشد.

